

מראי מקומות - יומא

ז:

ההיתר שקרבן ציבור דוחה את הטומאה והוכיחו ששייך שטומאה תדחה גם ללא ריצוי ציץ מטומאת גברא, שאפילו שהציץ לא מרצה על כהן טמא שעבד, בקרבן ציבור מקריבים גם כשהכהן טמא. אבל הרמב"ם (ביאת מקדש פ"ד ה"טז) מפרש את ההיתר ככהן שנטמא בקרבן ציבור, שגם בזה הוא על ידי ריצוי הציץ, וההסבר הוא שבקרבן ציבור הציץ מרצה גם על טומאת גברא, ובקרבן יחיד הציץ מרצה על טומאת הקדשים ולא על טומאת גברא, ואם כן לשיטתו מיושבת ראיית רבי שמעון מיום הכיפורים ששייך ריצוי ציץ גם היכן שאינו על מצחו.

ה. שאין עודהו על מצחו ומרצה

הקשה הדבר אברהם (ח"ב כ"ב) שהרי אפשר שהכהן משוח המלחמה ילבש את שמונת הבגדים עם הציץ וירצה, ומה הראיה שיש ריצוי בלי שהציץ על מצחו. ותירץ בשם בעל הזכר יצחק, שאפילו שכהן גדול יכול להתקדש על ידי ריבוי בגדים בלבד, בשביל לקדש את הכהן המשוח מלחמה צריך משיחה דוקא, ואם כן בבית שני שלא היה שמן המשחה מוכח שהיה ריצוי על ידי הציץ ואפילו שאינו על מצחו. והמנחת אברהם תירץ, שצריך שהציץ יהיה על מצח הכהן גדול דוקא, ואף שהמשוח מלחמה יכול ללבוש את הציץ, אבל אין לו דין כהן גדול לענין שעל ידי הלבשה שלו הציץ ירצה.

ה. מכלל דרבי שמעון סבר טומאה דחוויה היא בציבור

המשמר הלוי (פסחים סי' נ"ט ו') הביא מהעין יצחק (או"ח ט"ו), שהחילוק בין טומאה בציבור שהיא דחוויה ובין שבת בקרבנות ציבור שהיא הותרה, ואפילו ששניהם נלמדים מאותו הריבוי של ב'מועדו' אפילו בשבת ואפילו בטומאה. שטומאה צריכה ריצוי ציץ ולכן היא רק דחוויה, ושבת שאין לה עוד מרצה היא הותרה.

והביא מהבית הלוי (א' ל"ח ה') שפירש באופן אחר, שבמקום שמוכרח להגיע למקרה שצריך היתר הרי זה חשוב הותרה, וכמו יבום במקום אשת אח שעל זה דיברה התורה, ואם כן להקריב בשבת שבהכרח שזה יקרה זה הותרה שכך הוא ציווי התורה, אבל טומאה שאין הכרח להגיע לטומאה בקרבנות ציבור, ורק במקרה יצא שצריך להקריב קרבן ציבור בטומאה, כשזה קרה הרי זה דחוויה ולא הותרה.

א. הא אינו נושא אלא עון טומאה שהותרה מכללה בציבור הקשה המנחת ברוך (סי' ק"ו ענף א'), שהרי טומאה הותרה בציבור רק בטומאת מת, ולא בשאר טומאות, והציץ הרי מרצה על כל הטומאות, ואם כן מדוע לומדים את הפסוק על עון טומאה. ותירץ שהסברא היא ששם טומאה מצאנו בו היתר, ולכן לומדים את הפסוק של 'ונשא אהרן וכו' על טומאה, ואפילו אם אותה טומאה לא הותרה בציבור.

ב. בין שישנו על מצחו

פירש רש"י, כשאיננה טומאה על הקרבן, ומשמע שהציץ צריך להיות על מצחו בזמן שהקרבן נטמא. וכתב היד רמ"ה (סנהדרין יב) שאין נראה שצריך את הריצוי בשעה שאיננה הטומאה, אלא הזמן שצריך את הריצוי הוא בשעת העבודה, ואם כן צריך שהציץ יהיה על מצחו בזמן העבודה. [ורש"י בדבור הבא כתב בשעת עבודת היום הפנימית ומשמע כדברי היד רמ"ה].

והגבורת ארי הקשה על רש"י באופן אחר, שכתב שמבואר בדבריו שעיקר הריצוי תלוי בשעת טומאה, והקשה מנין לו דין זה, ומשמע מדבריו שגם לרש"י צריך להיות על מצחו בשעת הקרבה.

ובפניני רבנו הגרי"ז (סי' כ"ד) הביא מהגרי"ז ליישב את שיטת רש"י, שבודאי צריך ריצוי ציץ בשעת הקרבה אלא שגם בשעת טומאה צריך ריצוי ציץ, שעל ידי זה חל בדם ובאימורים דין זריקה והקטרה, ואם אין ריצוי ציץ בשעת טומאה ולא יחול דין זריקה והקטרה, לא יועיל אחר כך הריצוי בשעת הקרבה.

והוסיף לבארו על פי האבן האזל (ביאת מקדש פ"ה ה"ז) שכתב שיש שני דינים בריצוי ציץ, א' לרצות על עצם הקרבן שלא יפסל בגלל שנטמא, ב' לרצות על האיסור שיש להקריב בטומאה, שמלבד שהקרבן פסול בלי הריצוי יש בזה גם איסור להקריב בטומאה. ואם כן זה שני החלקים לרש"י שבזמן שהקרבן נטמא יש את הריצוי על עצם הקרבן שלא יפסל, ובשעת הקרבה יש ריצוי שלא ייחשב לעובר באיסור של להקריב קרבן טמא.

ג. אמר לו רבי שמעון כהן גדול ביום הכפורים יוכיח

הקשו התוספות, מהי הראיה של רבי שמעון, והרי יום הכיפורים שונה כי אי אפשר ללבוש את הציץ, ועדיין יש את